

RAAP-NOTITIE 3319

Plangebied Bovenweg 26

Gemeente Nunspeet

**Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek**

Colofon

Opdrachtgever: Van Westreenen B.V.

Titel: Plangebied Bovenweg 26, gemeente Nunspeet; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: november 2009

Auteur: *H. Ringenier*

Projectcode: NUBV

Bestandsnaam: NO3319_NUBV.doc

Projectleider: H. Ringenier

Projectmedewerker: K. Goedkoop

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: 37882

Bewaarplaats documentatie: RAAP Oost-Nederland

Autorisatie: drs. H.B.G. Scholte Lubberink

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwendeldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2009

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Van Westreenen B.V. heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in november 2009 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in plangebied Bovenweg 26 te Nunspeet in verband met de realisatie van nieuwbouw. Doel van dit onderzoek was allereerst het middels bureauonderzoek verwerven van informatie over bekende en te verwachten archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Het doel van het veldonderzoek was vervolgens die verwachting te toetsen en, voor zover mogelijk, een eerste indruk te geven van de aard, omvang, datering, kwaliteit (gaafheid en conservering) en diepteligging van eventueel aangetroffen archeologische vindplaatsen. Op basis van de onderzoeksresultaten en de aard en omvang van de voorgenomen bodemingrepen in het plangebied is vervolgens een advies met betrekking tot archeologisch vervolgonderzoek geformuleerd.

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek gold bij de aanvang van het veldonderzoek voor het plangebied een middelmatige archeologische verwachting voor vindplaatsen (intacte archeologische overblijfselen) uit de alle perioden. Tijdens het veldonderzoek is gebleken dat de geologische ondergrond in het plangebied bestaat uit verspoeld dekzand. De natuurlijke bodemopbouw is volledig verstoord. De verstoorde laag betreft een sterk geroerd en opgebracht pakket grond met grind en baksteenpuin. Het aantreffen van fragmenten baksteenpuin en een scherp uit de Nieuwe tijd in de verstoorde laag vormt geen aanleiding om de aanwezigheid van archeologische resten in het plangebied te vermoeden.

Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht toch archeologische resten worden aangetroffen, dan is dan is conform artikel 53 en 54 van de Monumentenwet 1988 (herzien in 2007) aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

Met betrekking tot de bevindingen van dit bureauonderzoek dient contact opgenomen te worden met de gemeente Nunspeet.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	3
Inhoudsopgave	4
1 Inleiding	5
1.1 Kader en doelstelling	5
1.2 Administratieve gegevens.....	5
1.3 Toekomstige situatie	5
1.4 Onderzoeksopzet en richtlijnen.....	5
2 Bureauonderzoek	6
2.1 Methoden	6
2.2 Resultaten	6
3 Veldonderzoek	8
3.1 Methoden	8
3.2 Resultaten	8
4 Conclusies en aanbevelingen	10
4.1 Conclusies.....	10
4.2 Aanbevelingen	10
Literatuur	11
Gebruikte afkortingen	11
Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen	11
Bijlage 1: Boorbeschrijvingen.....	15

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van Van Westreenen B.V. heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in november 2009 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met ter realiseren nieuwbouw in plangebied Bovenweg 26 in de gemeente Nunspeet. Dit onderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van het bureauonderzoek was het verwerven van informatie over bekende en verwachte archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Doel van het veldonderzoek was het toetsen van die gespecificeerde archeologische verwachting en, indien mogelijk, een eerste indruk geven van de aard, omvang, datering, kwaliteit (gaafheid en conservering) en diepteligging van eventueel aangetroffen archeologische resten. Op basis van de onderzoeksresultaten en de aard en omvang van de voorgenomen bodemingrepen is vervolgens in hoofdstuk 4 een advies geformuleerd met betrekking tot eventueel archeologisch vervolgonderzoek.

1.2 Administratieve gegevens

Het plangebied (ca. 2300 m²) ligt direct ten noorden van de bebouwde kom van Nunspeet (figuur 1). Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 27A van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000); de centrumcoördinaat is 182.465/489.480. Het perceel staat kadastraal bekend onder gemeente Nunspeet, sectie A, nummer 5065.

1.3 Toekomstige situatie

In het plangebied zal de bestaande bebouwing worden gesloopt. De herinrichting van het perceel voorziet in de aanleg van een aantal landschapselementen en de bouw van een woning met garage.

1.4 Onderzoeksopzet en richtlijnen

Het onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het veldonderzoek bestond uit een karterend booronderzoek. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.1), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), geldt in de praktijk als richtsnoer. RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Zie tabel 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden. Achter in dit rapport is een lijst met gebruikte afkortingen opgenomen.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

Het bureauonderzoek is uitgevoerd om een gespecificeerde archeologische verwachting op te stellen. Daartoe zijn reeds bekende archeologische en aardkundige gegevens verzameld en is het grondgebruik in het plangebied in het heden en verleden geïnterpreteerd. Geraadpleegd zijn de volgende bronnen:

- het ARCHEologisch Informatie Systeem (ARCHIS);
- de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW);
- literatuur en historisch en aardkundig kaartmateriaal (zie literatuurlijst);
- de recente topografische kaart (schaal 1:25.000);
- recente luchtfoto's uit Google Earth (<http://www.earth.google.com>).

2.2 Resultaten

Huidige situatie

Op grond van de topografische kaart (schaal 1:25.000) en een recente luchtfoto uit Google Earth blijkt dat het plangebied voor een groot deel uit verharding en bebouwing bestaat. Aan de noordzijde van het perceel bevinden zich een zone met grasland/gazon. Volgens de geraadpleegde topografische kaart bedraagt de huidige maaiveldhoogte in het plangebied ongeveer 4,2 m +NAP.

Geo(morfo)logie

Geomorfologisch gezien ligt het plangebied op de overgang van een dekzandrug naar een dekzandvlakte (www.archis.nl).

Bodem

De bodem in het plangebied bestaat uit kalkloze gooreerdgronden: lemig fijn zand met grondwatertrap IV (Eilander e.a., 1982: code pZn23; figuur 2). Gooreerdgronden zijn onder natte omstandigheden gevormd. Het zijn bodems met een humeuze en vaak kleiige of sterk lemige bovengrond of bouwvoor, die in de regel rechtstreeks op het moedermateriaal rust.

IKAW

Op de IKAW ligt het plangebied in een zone met een middelhoge kans op het aantreffen van archeologische waarden. Deze waardering is gebaseerd op de bodemgesteldheid van het plangebied (Deeben, 2005; zie ook www.cultureelerfgoed.nl).

Historische situatie

Om inzicht te verkrijgen in het grondgebruik in het plangebied in de Nieuwe tijd biedt de analyse van historische kaarten een goede invalshoek. Op historische kaarten uit de 19e eeuw staat

binnen het plangebied nog geen bebouwing aangegeven. Wel was het in gebruik als akkerland (Wolters-Noordhoff, 1990; Uitgeverij Nieuwland, 2005).

Bekende archeologische waarden

ARCHIS

In ARCHIS staan geen archeologische vindplaatsen geregistreerd uit (de directe omgeving van) het plangebied.

Historische kaarten

Op grond van historisch-topografische kaarten blijkt er geen aanleiding is om binnen de grenzen van het plangebied uit te gaan van een specifieke hoge archeologische verwachting voor de aanwezigheid van resten van laat-middeleeuwse of jongere cultuurhistorische elementen (Wolters-Noordhoff, 1990; Uitgeverij Nieuwland, 2005).

Luchtfoto's

Het raadplegen van recente luchtfoto's uit Google Earth heeft geen concrete aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van archeologische waarden in het plangebied.

Gespecificeerde archeologische verwachting

Gezien de bodemkundige en geo(morfo)logische kenmerken geldt voor het plangebied een middelhoge archeologische verwachting voor vindplaatsen (archeologische resten) uit alle perioden. Meer specifiek geldt deze verwachting voor vuursteenstrooiingen uit de periode Laat Paleolithicum t/m Neolithicum en/of grote (vondstrijke) nederzettingen uit de periode Bronstijd t/m Late Middeleeuwen.

3 Veldonderzoek

3.1 Methoden

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) bestond uit een booronderzoek karterende fase. De onderzoeksmethode voor het veldwerk is bepaald op basis van de resultaten van het bureauonderzoek (gespecificeerde archeologische verwachting) en het protocol inventariserend veldonderzoek uit de KNA versie 3.1 (stroomdiagram 'keuze onderzoeksmethode karterende fase' en 'Leidraad inventariserend veldonderzoek deel karterend booronderzoek').

Tijdens het veldonderzoek zijn 6 boringen verricht (figuur 1). Doorgaans worden de boringen gezet in parallelle raaien binnen een standaard grid van 40 x 50 m. Vanwege de beperkte omvang en de aanwezigheid van verharding in grote delen van het plangebied, kon deze methode niet gehanteerd worden. De boringen zijn zo strategisch mogelijk binnen het plangebied gezet. De gehanteerde methode wordt geschikt geacht voor het opsporen van de meeste in dit gebied te verwachten nederzettingsterreinen uit de periode Bronstijd t/m Late Middeleeuwen. Deze methode is niet geschikt om verkavelingspatronen, graven en andere zeer lokale archeologische resten in kaart te brengen (Tol e.a., 2004).

Er is geboord tot maximaal 1,3 m -Mv met een Edelmanboor met een diameter van 15 cm. De boringen zijn lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken). Er zijn geen monsters genomen. Het opgeboorde materiaal is gezeefd met een zeef met een maaswijdte van 0,4 cm; het zeefresidu is met het blote oog geïnspecteerd op het voorkomen van archeologische indicatoren.

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

De geologische opbouw van het plangebied komt niet overeen met de gegevens van het bureauonderzoek. De geologische ondergrond bestaat uit matig fijn, zwak siltig zand. Dit sediment wordt gekenmerkt door het voorkomen van verschillende zandfracties, fijn grind en plantenresten. Het grindhoudende zand is aangemerkt als verspoeld dekzand. De top van het ongestoorde dekzand is aangetroffen op een diepte variërend van 0,7 tot 1,15 m -Mv. Deze wisselende diepte is het gevolg van verstoringen tot in de geologische ondergrond.

De bodem in het plangebied komt eveneens niet overeen met hetgeen verwacht werd op grond van het bureauonderzoek. De natuurlijke bodemopbouw is volledig verstoord tot in het dekzand. De verstoorde laag betreft een sterk geroerd en opgebracht pakket grond met (grof) grind en baksteenpuin. De dikte van dit pakket bedraagt maximaal 1,15 m.

Archeologie

Tijdens het veldonderzoek is in 2 boringen baksteenpuin en een fragment aardewerk uit de Nieuwe tijd aangetroffen. Deze indicatoren bevonden zich in de verstoorde laag. Omdat zowel de scherf als het puin is waargenomen in opgebrachte en geroerde grond, vormen deze indicatoren geen aanleiding om de aanwezigheid van een archeologische vindplaats in het plangebied te vermoeden.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Tijdens het archeologisch vooronderzoek zijn geen aanwijzingen gevonden voor archeologische resten in plangebied Bovenweg 26 te Nunspeet. De geologische ondergrond in het plangebied bestaat uit verspoeld dekzand. De natuurlijke bodemopbouw is volledig verstoord. De verstoorde laag betreft een sterk geroerd en opgebracht pakket grond met grind en baksteenpuin. Het aantreffen van fragmenten baksteenpuin en een scherf uit de Nieuwe tijd in de verstoorde laag, vormt geen aanleiding om de aanwezigheid van archeologische resten in het plangebied te vermoeden.

4.2 Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van onderhavig onderzoek wordt in het plangebied in het kader van de voorgenomen bodemingrepen geen archeologisch vervolgonderzoek aanbevolen.

Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht toch archeologische resten worden aangetroffen, dan is dan is conform artikel 53 en 54 van de Monumentenwet 1988 (herzien in 2007) aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek dient contact opgenomen te worden met de gemeente Nunspeet.

Literatuur

- Deeben, J.H.C. (red.)**, 2008. De Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW), derde generatie. *Rapportage Archeologische Monumentenzorg* 155. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort (info: www.cultureelerfgoed.nl).
- Eilander, D.A. e.a.**, 1982. *Toelichting bij de kaartbladen 26 Oost Harderwijk en 27 West Heerde*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Tol, A., P. Verhagen, A. Borsboom & M. Verbruggen**, 2004. Prospectief boren; een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie. *RAAP-rapport* 1000. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Uitgeverij Nieuwland**, 2005. *Grote historische topografische atlas Gelderland (± 1905), schaal 1:25.000*. Uitgeverij Nieuwland, Tilburg.
- Wolters-Noordhoff Atlasproducties**, 1990. *Grote historische atlas van Nederland, schaal 1:50.000; deel 3: Oost-Nederland 1830-1855*. Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen.

Gebruikte afkortingen

ARCHIS	ARCHeologisch Informatie Systeem
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-Mv	beneden maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil

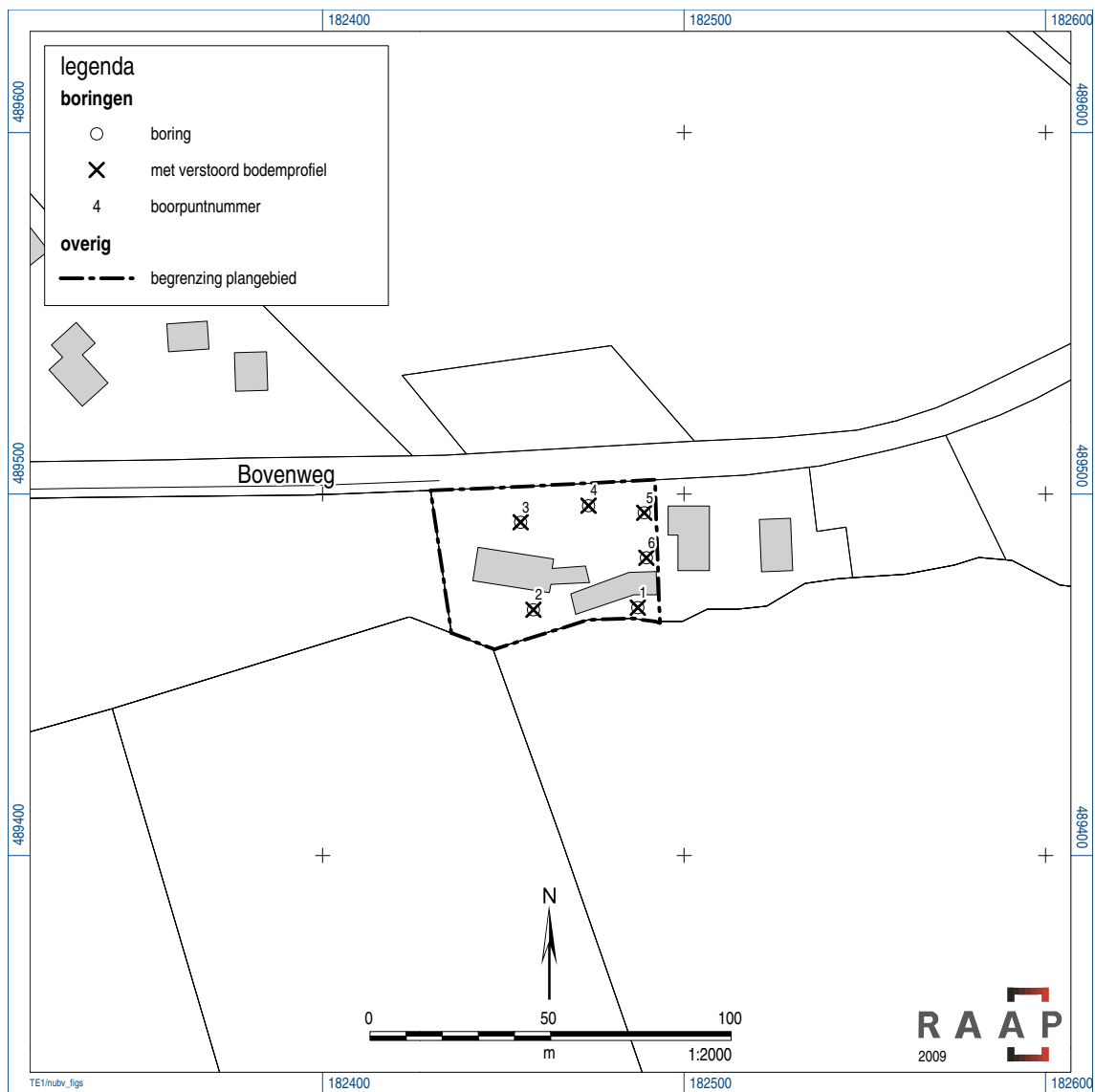
Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuur 1. Resultaten booronderzoek.

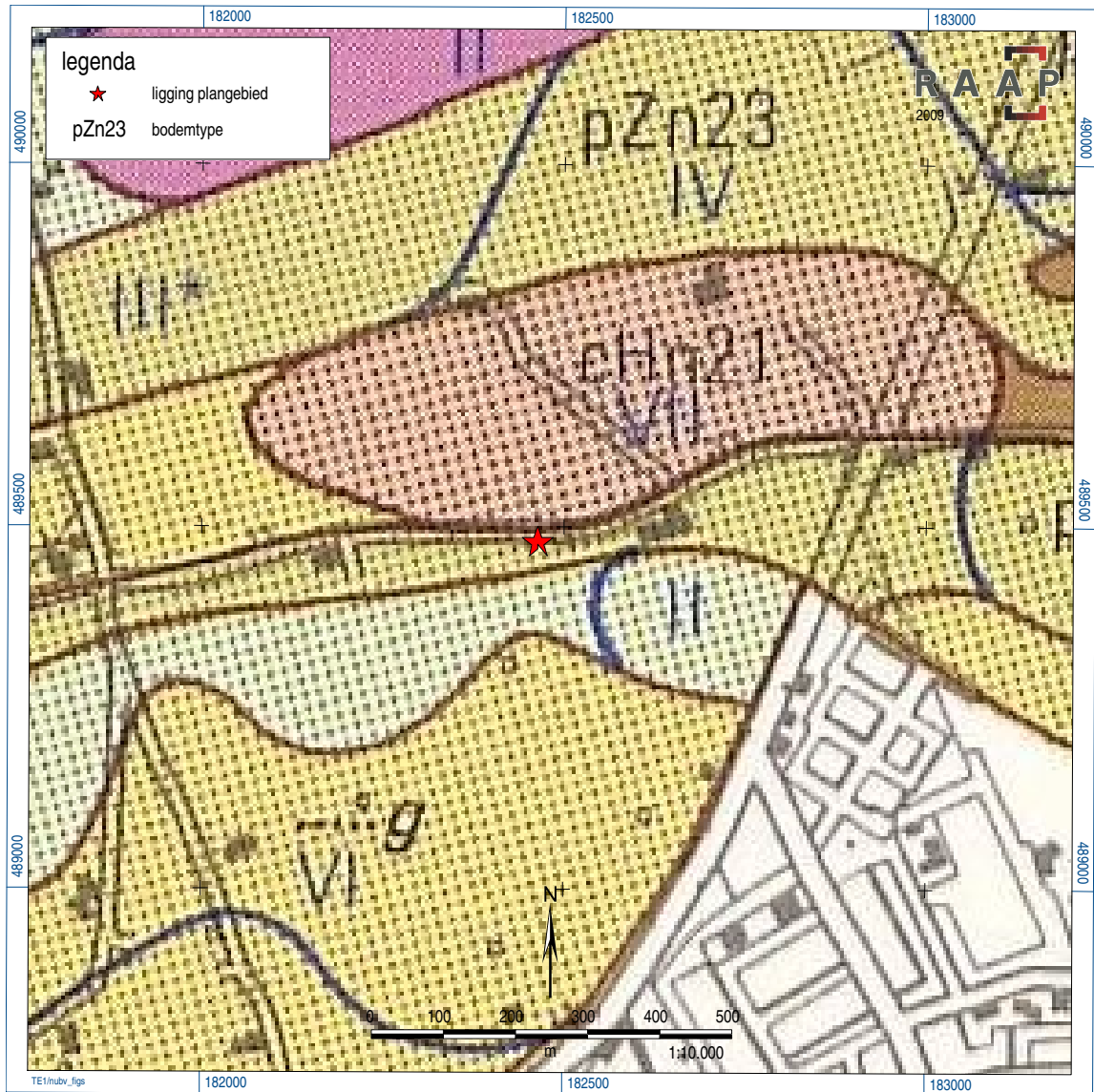
Figuur 2. Uitsnede van de bodemkaart (bron: Eilander e.a., 1982).

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

Figuur 1. Resultaten booronderzoek.

Figuur 2. Uitsnede van de bodemkaart (bron: Eilander e.a., 1982).

Archeologische perioden		Datering (gekalibreerd)
Nieuwe tijd		
Middeleeuwen	Laat	1500
	Vroeg	1050
Romeinse tijd	Laat	450
	Midden	270
	Vroeg	70 na Chr. 12 voor Chr.
IJzertijd	Laat	
	Midden	250
	Vroeg	500
Bronstijd	Laat	800
	Midden	1100
	Vroeg	1800
Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2000
	Midden	2850
	Vroeg	4200
Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat	4900 / 5300
	Midden	6450
	Vroeg	8640
Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat	9700
	Midden	35.000
	Vroeg	300.000

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

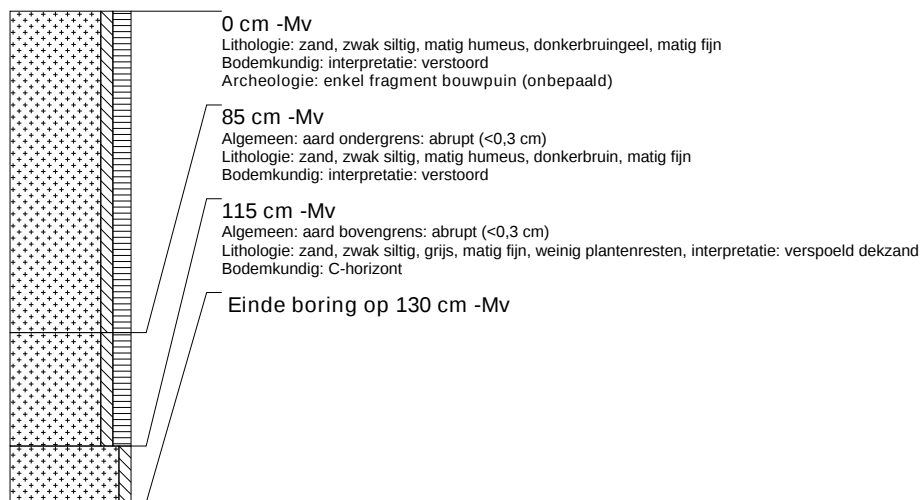
boring: NUBV-1

beschrijver: HR, datum: 19-11-2009, provincie: Gelderland, gemeente: Nunspeet, opdrachtgever: Van Westreenen B.V., uitvoerder: RAAP Oost

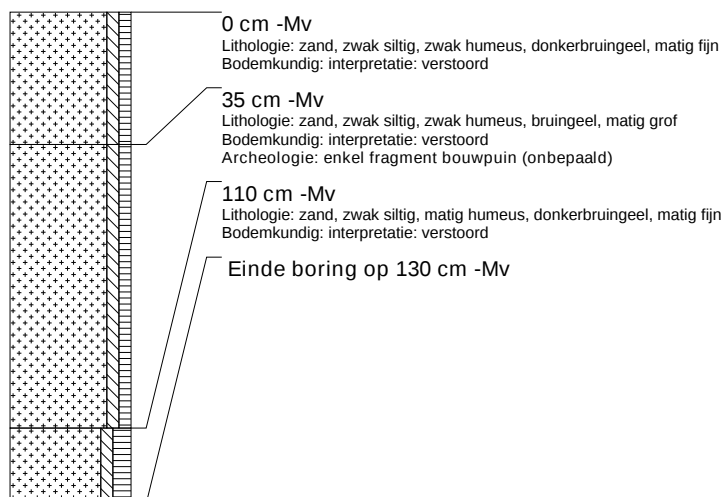
boring: NUBV-2

beschrijver: HR, datum: 19-11-2009, provincie: Gelderland, gemeente: Nunspeet, opdrachtgever: Van Westreenen B.V., uitvoerder: RAAP Oost

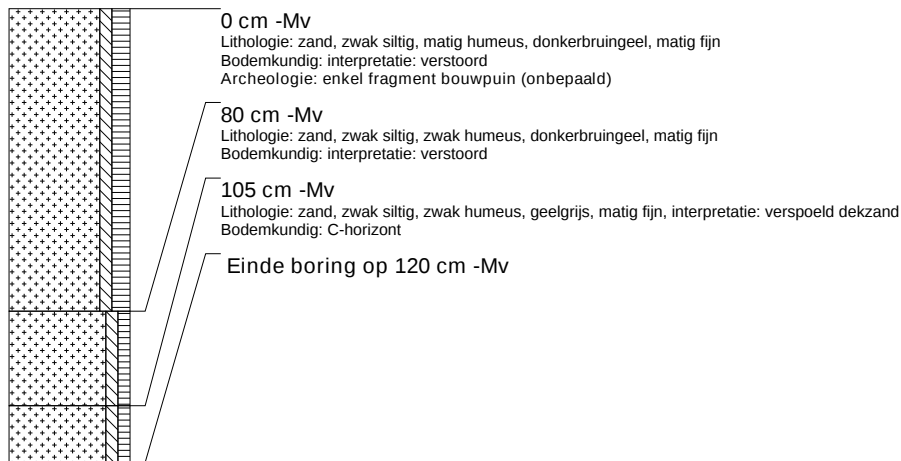
boring: NUBV-3

beschrijver: HR, datum: 19-11-2009, provincie: Gelderland, gemeente: Nunspeet, opdrachtgever: Van Westreenen B.V., uitvoerder: RAAP Oost

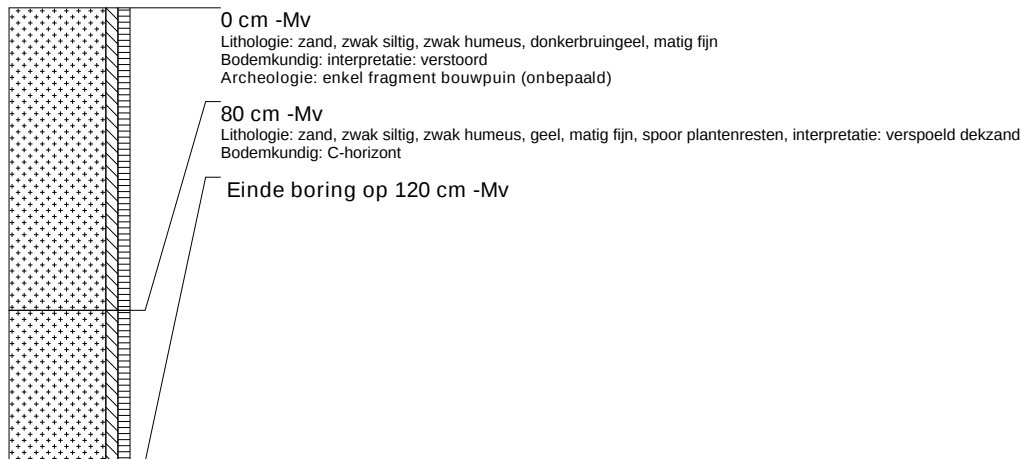

boring: NUBV-4

beschrijver: HR, datum: 19-11-2009, provincie: Gelderland, gemeente: Nunspeet, opdrachtgever: Van Westreenen B.V., uitvoerder: RAAP Oost

boring: NUBV-5

beschrijver: HR, datum: 19-11-2009, provincie: Gelderland, gemeente: Nunspeet, opdrachtgever: Van Westreenen B.V., uitvoerder: RAAP Oost

boring: NUBV-6

beschrijver: HR, datum: 19-11-2009, provincie: Gelderland, gemeente: Nunspeet, opdrachtgever: Van Westreenen B.V., uitvoerder: RAAP Oost

